

**רשימת ספרי "בן מלך"
שיצאו לאור עד עתה:**

- תחומים
- ספירת העומר ותחומים
- ימי נדאים
- תחומים
- ימי הפורים
- הגדה של פסח
- בעניני מצוות המדיניות
- שמירת מצוות
- שבת ומוסר
- שירי נדירים
- שבת קודש
- מידת הנבון
- שמענו ענינה
- ענינים כשיס' ובהלכה
- זמירות שביים
- קטלוג הקלטות שיעורים
- רשימת ספרי - נגלה ונסתרה
- סבא, בראשית-תחומים
- בראשית חוב - תל
- תולדות
- בראשית חוב - רבא-וידו
- שמות חוב - שמות-בשלח
- שמות חוב - אמרי-מבוא
- ירחי-משפטים
- שמות חוב - ירושה-פקודי
- יקרא חוב - יקרא-מנוע
- יקרא חוב - אחי-בנוקות
- מדרב חוב - מדרב-שילח
- מדרב חוב - קרח-סמי
- דברים חוב - דברים-ראה

תען לחשיט: mechonbennelech@gmail.com
כארכוב תען לחשיט: sales@yefenofbooks.com | Warehouse: 8482450220

פרשת וירא

והיינו שהגדול שבהם היה סמל וביטוי להופעת השכינה, והתלוו אליו שני המלאכים כדרך מלך המהלך עם משרתיו.

וכן יותר ניחא הפסוק להלן 'שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך' (יח, ט), ורש"י נדחק בזה וכתב - 'לא בשרו המלאך שישבו אליו, אלא בשליחותו של מקום אמר לו, כמו 'ויאמר לה מלאך ה' הרבה ארבה', והוא אין בידו להרבות, אלא בשליחותו של מקום, אף כאן בשליחותו של מקום אמר לו כן

וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה. ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך (יח, ב-ג)

ברש"י פירש שביאת המלאכים הוא ענין נוסף על היראות ה' אליו, וכן מוכח בחז"ל ממה שלמדו מכאן (שבת קכז). שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה.

אולם עיין ברשב"ם שכתב שעל פי פשוטו, ביאת המלאכים הוא עצמו פירוש והרחבה על 'וירא אליו ה'', כלומר - 'וירא אליו ה' - היאך, על ידי שבאו אליו שלשה אנשים שהיו מלאכים. שבהרבה מקומות מצינו שכשנראה המלאך קורוהו בלשון שכינה כדכתיב 'כי שמי בקרבך', שלוחו כמותו. וכן 'וירא אליו מלאך ה' בלבת אש מתוך הסנה', וכתוב שם 'וירא ה' כי סר לראות'.

והנה לפירוש רש"י תמוה מה שזימן לו ה' את המלאכים באותו זמן שנראה אליו, והיה צריך לידחות זה מפני זה. אולם על פי דרך הרשב"ם מתפרש הכל בפשוטו.

וכן כל המשך הפרשה מתפרש כפתור ופרח.

בגליון
פרשת וירא

ביאורי פסוקים עמוד 1

↔ היכל השבת ↔

נתעלה וישב על כסא כבודו עמוד 8

↔ חכמה ומוסר ↔

כי קרוב אליך הדבר מאד עמוד 10

פרנס השבוע

חשון תשפ"ג

עץ חיים היא למחזיקים בה
הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לזיכוי הרבים
ע"י חתנו של רבינו ואיש שיחו הנאמן

הגאון רבי מאיר מינצברג שליט"א
לעי"נ רבינו הגדול בעל ה"בן מלך" צוק"ל

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל הבן מלך
תעמוד לו ולמשפחתו להתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה
לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנו

להנצחות ותרומות "פרנס השבוע/החדש"
אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל: 054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל: 052-7616048

ספרים
למען השנה
סדרת ספרים
ביאורים ופירושים
על המשנה חמשי תורה
ספרים
על הש"ס
ספר
הגות ומחשבות
ביאורי סוחר
ספר
אמונה ומחשבות
מגאן
תורה ודעת
אגודת
תורה ודעת

הנצחות תורמים

קו בן מלך
03-3077354
מיוזמי מכון
סניפים 94 מקומות מסחר

עבודת השנה בבתי מדרש
לשמוע סיקוריו רבני
מחולקים לפי נושאים
בכל התחומים

רשימת ספרים בן מלך
בתיבת המידע בדפדפן האתר

מספר התקלה: 054-8422488
כתובת: אוהב ישראל 1/9
ביתר עילית
עמוד מודעה לפי סעיף 46
לתיקון האתר
mechonbenmelech@gmail.com

בשורה טובה למבקשי ה'
ניתן להאזין לשיעורי רבינו זצוק"ל בקו השיעורים
'קו בן מלך'
03-3077354
ישנה אפשרות לכתוב במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים
בפרשת השבוע
שמעו ותחי נפשכם
ויהי רצון שנוכה להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך
התהלה

הודעה חשובה ומשמחת
לתורמי המכון
ניתן לקבל החזר מס
על תרומות למכון בגובה של
עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

(ב"ר). אמנם לפי פירוש הרשב"ם מיושב שפיר שאכן הגדול שבהם היה המלאך המופיע בשם השכינה.

וכן בהמשך הפרשה מבואר שלסדום הלכו רק שניים, 'ויבאו שני המלאכים סדומה בערב' (יט, א). שצריך ביאור, היכן נעלם השלישי שבהם, וברש"י (יח, ב, ולהלן יט, כב) פירש על פי המדרשים שרפאל שריפא את אברהם הלך משם להציל את לוט, ואחד הלך להפוך את סדום, והמלאך שבישר את שרה כבר סיים את תפקידו.

וכמו"כ תמוה שלפי פירוש רש"י נמצא שכל אותו הזמן המתין לו ה' באהלו עד אחר שליווה אותם, וכמו שכתוב 'ויקומו משם האנשים ואברהם הולך עמם לשלחם' (יח, טז). ולא נתפרש בכתוב ששב אליו אברהם. וגם צריך ביאור הכתוב 'ויפנו משם האנשים וילכו סדומה ואברהם עודנו עומד לפני ה' (יח, כב). ואיך הוא עודנו עומד לפני ה', אחר שהלך עם האנשים לשלחם. ורש"י נדחק שם, וכתב שהוא תיקון סופרים, עיי"ש.

ולפי פירוש הרשב"ם הכל מתפרש כפשוטו כפתור ופרח, כמו שכתב שם הרשב"ם לשיטתו (יח, טז) - 'שנים מהם הלכו לסדום כדכתיב ויבאו שני המלאכים סדומה, וגדול שבהם היה מדבר עם אברהם, וזהו שכתב בו וה' אמר המכסה אני מאברהם וגו', וכן ואברהם עודנו עומד לפני ה', פסוקים אלו מדברי שלישי, כלומר שכיון שנותר עם השלישי היינו 'עודנו עומד לפני ה'', ואילו השניים שעד עתה ליוו את הגדול, הלכו להפוך את סדום.

* * *

ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר הנה באה
(יח, ט)

נקוד על אי"ו שבאליו, וברש"י הביא מדרשו, ועוד הביא דברי הגמרא בבבא מציעא (פז). 'יודעים היו מלאכי השרת שרה אמנו היכן היתה, אלא להודיע שצנועה היתה כדי לחבבה על בעלה, אמר רבי יוסי בר חנינא, כדי לשגר לה כוס של ברכה'.

ודברי רש"י אלו גם הם נתינת טעם למה נקוד על אליו. כי הנה אמרו שם בגמרא עוד - 'תני משום רבי יוסי: למה נקוד על אי"ו שבאליו - לימדה תורה דרך ארץ שישאל אדם באכסניא שלו'. וברש"י שם על הגמרא ביאר - 'והיינו נקודת אי"ו, דלא היו צריכין לשאול, דידועין היו שהיא באהל, דכל נקודה עוקרת התיבה שאינה אלא לדרשה, ודרוש מינה דרך ארץ'.

מדברי רש"י בגמרא אנו למדים שמה שהוסיף בפירושו על התורה 'יודעים מלאכי השרת היכן היתה', גם הוא מקושר לענין הנקוד על אי"ו, שזה הטעם לניקוד.

והביאור בזה הוא, שנקודות אלו שעל האותיות שישנם בכמה מקומות בתורה, מלבד דרכי הדרש שבהן, יש בהם טעם על פי פשוטו, שבאים להורות שאין משמעות התיבה כפי פשוטה, אלא יש להתבונן בה ולהבין שיש בה כוונה שונה שאינה כמשמעותה הפשוטה, והנקודות הן כפי שנהוג בדרכי הכתיבה. לתת רמז לציון על ידי שנותנים סימן על התיבה. [אלא שיש שזה בא להפחית מתוקף המשמעות, ויש שזה בא להוסיף בתוקף המשמעות].

וכן מצינו בכל התיבות המנוקדות שמצאנו בתורה, שנדרשות באבות דרבי נתן (פרק לד, ד). ובכולן כוונת הניקוד היא ליתן משמעות אחרת לתיבה, וללמד שאין תיבה זו מתפרשת כמשמעותה הפשוטה. כגון 'וישקהו' (להלן לג, ד) - 'שלא נשק עשו ליעקב בכל לבו'. וכן אמרו שם באדר"נ על פסוק זה 'איה שרה אשתך' - 'נקוד על 'אי' שבאליו, מלמד שידועין בה ומבקרין אחריה', והיינו כאמור, ששאלת 'איה שרה' לא היתה שאלה כפשוטה הבאה מתוך חוסר ידיעה, אלא אמתלא לפתוח בדיבור אודותיה ובכדי שתבין שמדברים אליה.

אמנם עדיין צריך לבאר מדוע ניתנו כאן רק שלש נקודות, ומפני מה ניתנו דווקא על אותיות אי"ו' שבאליו.

ונראה שיש בזה הדגשה מיוחדת בדקדוק האותיות שעליהן בא הניקוד.

כי הנה יש לעיין אימתי נכון לכתוב 'ויאמרו אליו', ואימתי הכתיבה הנכונה היא 'ויאמרו לו'. ונראה, שכאשר האמירה היא חד-צדדית ופסקנית מצד אחד לרעהו, כגון הוראה וציווי, או תשובה לשאלה וכדומה, אז הנכון לכתוב 'ויאמרו לו'. אולם כאשר האמירה מכוונת לשתף את השומע, שהאומר מצפה לתשובתו של השומע ונזקק לשיתופו בשיחה, אז הנכון לכתוב 'ויאמרו אליו'.

והנה כאן אופי השאלה בצורתה החיצונית היה שהם נזקקים לשתפו בשיחה, ולכן כתוב 'ויאמרו אליו', כי כן היה נראה אופי השאלה כאילו שהם מצפים לתשובתו, היכן נמצאת שרה. אולם הניקוד בא לומר שלפי האמת היתה זו שאלה לשם כבוד ודרך ארץ בלבד, וכמו שאמרו חז"ל שידועים היו

מלאכי השרת היכן היתה, ועל כן מצד האמת היה ראוי לכתוב 'ויאמרו לו'. ולפיכך נקוד על האותיות א' ו' שהם האותיות הנוספות ב'אליו' יתר על 'לו', לרמז שלפי האמת הם מיותרות, ודי היה בכתיבת 'לו'.

ואף שהאות וי"ו האחרונה נחוצה גם במילת 'לו' בכל זאת נקוד גם עליה, כי הוי"ו שבמילת 'לו' היא רק עבור תנועת החולם ואינה נשמעת בדיבור, ורק במילת 'אליו' נשמעת הוי"ו. ולכן נותר רק ה'ל' שב'אליו' בלי נקוד עליו, כלומר 'לו', שהיא הצורה הנכונה שהיתה צריכה להיאמר לאמיתו של דבר, ורק כלפי חוץ היה נראה כ'אליו'.

* * *

ויקומו משם האנשים וישקיפו על פני סדום ואברהם הולך עמם לשלחם (יח, טז)

ממהלך הדברים נראה, שיש קשר בין היראות ה' אל אברהם לרגל ברית המילה למהפכת סדום, שהרי בוודאי לא לחינם נזדמן שהמלאכים הגיעו אל אברהם בדרכם לסדום, ויש לבאר שייכות הדברים זה לזה.

ונראה, שבעת הזאת שכרת ה' ברית ידידות עם אברהם אבינו, שהחל בברית המילה עד שבא לידי היראות ה' אליו, אזי על ידי זה ישנו בעולם נציג האלוקים, ונחשב שיש יותר נוכחות של ה' בעולם, ודבר זה גורם שה' שהוא אלוקי הצדקה והמשפט, ישגיח יותר על העולם להנהיגו בהתאם לצדק ולמשפט, כי כאשר המצב בעולם הוא שהשכינה מתהלכת בו, אזי אין נסבל שיהיו נמצאים אנשים רעים וחטאים, אשר משחיתים ומתעביים ואומרים בלבם אין אלוקים, ומעתה ה' יורד לארץ לבערם ולכלות אותם מן העולם. וכמו שמצינו בהליכת ישראל במדבר, שבעת החטא נאמר - 'ושלחתי לפניך מלאך וגו' כי לא אעלה בקרבך כי עם קשה עורף אתה פן אכלך בדרך' (שמות לג, ב).

ועיין ברבינו בחיי (להלן יט, כט) שהקשה שבדאי היו באומות העולם רעים וחטאים כמותם ולא היה בהם העונש כל כך, ועוד שאברהם היה אפשר לו להחזירם בתשובה. ותירץ 'אבל מפני שהיתה עיר סדום מארץ ישראל, על כן היה המשפט הזה גדול כל כך, למעלת הארץ הקדושה שאינה סובלת עוברי עבירה, והיתה מקיאה אנשי התועבות ההם, ועל כן הקדימה עתה וקאה הגוי הזה משם'.

ולפי זה יש לומר כעין הנ"ל שעל ידי נתינת

הארץ לאברהם בברית מילה, נתקדשה ביותר והשרה ה' שכינתו בה, כמו שנאמר בפרשת ברית מילה - 'ונתתי לך ולזרעך אחריו את ארץ מגרין את כל ארץ כנען לאחוזת עולם והייתי להם לאלוקים' (לעיל יז, ח), וברש"י - 'לאחוזת עולם - ושם אהיה לכם לאלוקים'. ומחמת השכינה השוכנת בארץ, ממנה ה' להיפרע מעוברי עבירה שבה, וכדכתיב - 'ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה, אשר אני שוכן בתוכה, כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל' (במדבר לה, לד).

* * *

ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע. אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר האף תספה ולא תשא למקום למען חמישים הצדיקים אשר בקרבה. חלילה לך מעשות כדבר הזה להמית צדיק עם רשע והיה כצדיק כרשע, חלילה לך השופט כל הארץ לא יעשה משפט (יח, כג-כה)

צריך להבין סדר ומבנה הדברים, שהחל עם טענת 'האף תספה צדיק עם רשע', ואחר שאמר אולי יש חמישים צדיקים, שב וטען 'חלילה לך מעשות כדבר הזה להמית צדיק עם רשע'.

והנה זה פשוט שהמקום נידון בכללות לפי הרוב, ואם כן היה אברהם יודע שבדואי רוב אנשי העיר רשעים הם, ועל כן מצד מידת הדין יש לדון את העיר על פי רובה, והנה יש סברא מצד המשפט המחייבת להעניש את העיר בכללות.

ועל זה טען אברהם תחילה שהגם שהעיר בכללותה נידונה להשחיתה, בכל זאת אין לספות הצדיקים עם הרשעים, ויש להצילם. ואף שמצד מידת הדין יש מקום לספות הצדיקים עם הרשעים, כיון שהנידון הוא בכללות וכדאיאתא בגמרא 'בהדי הוצא לקי כרבא' (בבא קמא צב.), אכן אברהם עורר את הצד והמידה שאין ראוי לספות צדיק עם רשע, וסברא זו אכן נתקבלה לפני ה', וכפי שרואים שהציל ה' את לוט מתוך ההפיכה על ידי שהוציאוהו.

אמנם גם אחר שנתקבלה הטענה שאין ראוי לספות צדיק עם רשע, עדיין יש מקום לדון את העיר על פי רובה ולהשחית את מקום הרשעים, על ידי שנוציא את הצדיק משם, והרשעים ייספו בעוונם.

אלא שעל זה בא אברהם בסברא נוספת, שמאחר שיש לצדיק זכות וצדק שלא להיענש, אם כן די בזה להחשיב את העיר כולה כעיר שאין להפסידה ולהשחיתה. שיש צד לומר שבכהאי גוונא בעיר שיש

בה צדיקים, אף שהם מיעוט, ראוי גם מצד מידת המשפט שה' 'ישא למקום' עבור הצדיקים אשר בקרבה. וזה מה שחזר וטען אברהם אבינו שמכיון שאין להמית את הצדיק עם הרשע, שאז יהיה נדון הצדיק כרשע, וזה הרי לא יתכן, ומעתה אין די בכך שיצילו ויוציאו את הצדיקים משם, אלא זכותם צריכה לעמוד להם להציל את העיר, שהרי העיר היא גם שלהם.

והיינו מה שטען - 'האף תספה ולא תשא למקום למען חמישים הצדיקים אשר בקרבה'. כי כאשר יש במקום קבוצה נכבדה של אנשים מתוקנים, יש סברא לחוס על כללות המקום בזכות הקבוצה האיכותית.

אמנם לשם כך אין די בצדיק אחד או כמה יחידים כדי להציל את כל העיר, כי אדם אחד אין הרושם שלו ניכר בכללות העיר, ואין העיר משתנה בהגדרתה על ידי אנשים בודדים, ודי לו לצדיק שיוציאוהו מהעיר ולא יספה עמהם. אולם אם יש קבוצה נכבדה אז יש מקום לחוס על העיר כולה שאז משתנה הגדרתה לעיר שיש בה צדיקים, ועבור זאת היא ראויה להצילה. ועל כן התחיל לבקש על חמישים, שמספר כזה הוא בוודאי קבוצה גדולה ונכבדה שראוי להתייחס אליה. ואחר כך הוסיף וביקש גם על מספר יותר קטן, שגם אותם יש להחשיב כקבוצה נכבדה, עד שהגיע לעשרה.

ובוודאי שגם כאשר יישא ה' למקום ולא ישחית את העיר, לא תהיה מידת הדין לוקה, והרבה דרכים למקום להעניש את הרשעים בפרטיות.

* * *

טרם ישכבו ואנשי העיר אנשי סדום נסבו על הבית מנער ועד זקן כל העם מקצה ... ואת האנשים אשר פתח הבית היכו בסנוורים מקטון ועד גדול וילאו למצוא הפתח (י"ט, ט"ד-יא)

יש לדקדק מה טעם שינה הכתוב בלשונו בין תחילת הסיפור לסופו, ופתח בלשון 'מנער ועד זקן', וסיים בלשון 'מקטון ועד גדול'. והרי לכאורה משמעותם של שתי הלשונות הללו דומה, ומכוונים לאותם אנשים.

ונראה לבאר, כי בשני פרטי המאורע מדגיש הכתוב את משמעות הדברים בדרך 'לא זו אף זו' - מן הפשוט אל המחודש ממנו. ולכן כאשר מסופר אודות רעתם הרבה של אנשי סדום, אשר נסבו על הבית ודרשו להוציא את האנשים שבאו לחסות בצל קורתו, שהוא מעשה הבא מתוך השקפה מושחתת וקלקול

המידות, נקט הכתוב לשון - 'מנער ועד זקן', כלומר לא זו בלבד שהנערים היו מרושעים, אלא אף הזקנים שבהם, העשויים להיות מיושבים בדעתם יותר מן הנערים, גם הם היו רעים וחטאים והשתתפו במעשה הנפשע.

אך כאשר הכתוב מתאר את גבורת המלאכים, אשר הכו אותם בסנוורים עד שאיבדו את ראייתם, שהוא מעשה פגיעה בגופם, נקט הכתוב לשון - 'מקטון ועד גדול', כלומר לא זו בלבד שהקטנים שכוה גופם מועט נזיזו, אלא אף הגדולים שכוהם מרובה יותר, לא עמד להם חוסנם בפני מכת המלאכים.

* * *

וה' פקד את שרה כאשר אמר, ויעש ה' לשרה כאשר דיבר (כא, א)

ונתקשו המפרשים בכפילות המילים, ועיין ברש"י - 'כאשר אמר - בהריון, כאשר דיבר - בלידה, והיכן היא אמירה והיכן הוא דיבור. אמירה ויאמר אלוקים אבל שרה אשתך וגו'. דיבור היה דבר ה' אל אברהם בברית בין הבתרים, ושם נאמר לא יירשך זה וגו'. והביא הירוש משרה, ויעש ה' לשרה כאשר דיבר - לאברהם'.

אולם בפשוטו של מקרא נראה לבאר, כי תחילה מתייחס למעשה הפלא עצמו שעשה ה', ואחר כך מתייחס הכתוב לכך שהיה בזה קיום הבטחה לאברהם ושרה. ולכן תחילה כתוב 'את שרה' ואחר כך 'לשרה', כלומר תחילה מציין הכתוב את עצם סיפור הנס שנפקדה שרה והפקידה היתה 'כאשר אמר', כלומר כאשר הודיע ה' מראש.

והנה ההבדל בין אמירה לדיבור, היינו שדיבור הוא מצב של שיחה בין שני הצדדים, כלומר שלא היתה רק 'אמירה' של הודעה גרידא, אלא 'דיבור' שיש בו הבטחה כלפי הצד השני, ועל זה מציין הכתוב עוד שעשה 'לשרה' כאשר דיבר, דהיינו שקיים עמה מה שהבטיח לה.

וכן מצינו בברכותיו של בלעם - 'ההוא אמר ולא יעשה, ודיבר ולא יקימנה' (במדבר כג, ט). שכנגד 'האמירה' כתיב 'ולא יעשה', אבל ה'דיבור' הוא דרגה של הבטחה וכנגד זאת כתיב 'ולא יקימנה'.

קח נא את בנך, את יחידך, אשר אהבת, את יצחק, ולך לך אל ארץ המוריה והעלהו שם לעולה (כב, ב)
צריך לבאר מה פשר הפירוט המורחב שנקט

ישמעאל, שמאחר שנסתלק ישמעאל ונותר רק יצחק לאביו, וכמו שנאמר לו 'כי ביצחק יקרא לך זרע'. אזי נמצא שמעתי יצחק הוא 'יחידו'. ועל ידי כך נוצרה ההזדמנות לנסיון הגדול שיקריב אברהם את בנו יחידו, ויוכל להביע ולהוציא לפועל את עוצם אהבתו ונאמנותו להשי"ת.

והעלהו שם לעולה (כב, ב)

במעשה העקידה יש להבחין בגודל הכנעתו וביטולו של אברהם אבינו לציווי השי"ת, שהרי באמת אין הקב"ה חפץ בסדר עבודה כזה שישחטו לפניו בני אדם, ואם כן הרי אברהם בדעתו הרחבה שמעצמו למד תורה, בוודאי השכיל להבין שאין זה נכון לעשות מעשה כזה, ובכל זאת לא הרהר ועשה כן בנאמנות בדביקות ובשמחה, משום שהקב"ה ציווה וצריך לשמוע בקולו.

אמנם עצם הדבר צריך ביאור, כיצד יתכן שהשיג אברהם בנבואתו דבר זה שרצון ה' שיעלהו לעולה, שהרי בוודאי אי אפשר להשיג בנבואה דבר שאינו נכון. וכשם שלא יתכן שבחכמת תושעב"פ יגיע למסקנה מוטעית, כל שכן שלא יתכן הדבר בנבואה.

ונראה בזה, כי מצד העיקרון באמת יש מקום למצוה כזו, כי האהבה שהאדם צריך לרוחש כלפי ה' יתברך, והביטול וחובת העבודה נוכח קדושתו ומציאותו הנשגבה, צריכה להביא את האדם לרצון להתמסר לגמרי על קידוש שמו, וכן למסור את בניו וכל זרעו ואת כל עתידו, למען כבוד ה'.

ושלילת הדבר אינה משום שעצם העיקרון אינו נכון, אלא שיש עיקרון נוסף יותר נעלה, והיינו שהאדם בעצם מציאותו וחיותו הוא מקדש את שם ה' ומסור אליו לגמרי

והנה בתחילת הדיבור כאשר דיבר אלוקים אל אברהם ואמר לו 'והעלהו לעולה', הבין בזה אברהם עיקרון אמיתי, כי אכן צריך האדם להיות נכון למסור את עצמו ואת זרעו למען רצונו יתברך. רק שנעדר ממנו הידיעה הנוספת היותר נעלית שרצון ה' שיחיה האדם על קידוש השם. וזה התחדש לו במאמר 'אל תשלח ידך אל הנער'. ששם גילה לו ה' שרצונו שיחיה האדם מתוך התמסרות למען ה' יתברך. והנה זה יתכן שהנביא יחסר לו איזו ידיעה, אבל הכרה מוטעית לא תיתכן, ואכן כפי שנתבאר ההשגה של 'והעלהו

הכתוב כאן - בנך, יחידך, אשר אהבת, עד הקביעה המדוייקת וציון שמו של יצחק. ועיין ברש"י - 'את בנך - אמר לו שני בנים יש לי, אמר לו את יחידך - אמר לו זה יחיד לאמו, אמר לו אשר אהבת - אמר לו שניהם אני אוהב, אמר לו את יצחק'. כלומר שהפירוש המפורט היה נחוץ לשם בירור הדבר.

אכן עדיין טעון ביאור, שהרי לשם כך היה יכול לומר לו מיד שיקח את יצחק. וברש"י הביא על כך טעמים ממדרשי אגדה, 'ולמה לא גילה לו מתחילה, שלא לערבבו פתאום ותזוח דעתו עליו ותטרף, וכדי לחבב עליו את המצוה, וליתן לו שכר על כל דיבור ודיבור'.

ובדרך הפשט נראה, שהכתוב מפרט כאן את הנימוק למצוה זו, משום מה נבחר יצחק להיות לקרבן. כלומר יסוד מצות העקידה היה לצוות את אברהם שימסור ויקריב את החביב עליו החשוב והיקר לו ביותר למען כבוד השי"ת, והנה כל הפרטים הללו הם המה הסיבות שמחמתם הוא החשוב והחביב ביותר בעיני אברהם. דהיינו משום שהוא 'בנך' שהדבר היקר ביותר בעיני האב הוא בנו, ועוד יש לו מעלה שהוא 'יחידו' שזו תוספת חיבה ואהבה, ועוד יתר על כן 'אשר אהבת', שהוא בנו שאוהב אותו וחביב עליו ביותר. ואחר כך מפרט את שמו שהמדובר הוא ביצחק.

ויתכן שגם הזכרת השם 'יצחק', בא לבטא תוספת מעלה וסיבה נוספת לחיבתו, כלומר משום שהוא 'יצחק' עם כל מעלותיו וחשיבות אישיותו כפי שידוע לאברהם. ואת כל זה הוא מצווה עליו להקריב לקרבן לה' למען אהבת השי"ת. כלומר שכל הפרטים הללו נמנו, משום שהם הסיבות המגדילות את חשיבות הקרבן ומחמתם ציוה ה' להעלותו לעולה, משום שהוא בנו, יחידו, ואהובו, ומשום כל אלו היה רצון ה' שיעלה אותו לעולה.

ונמצא שהפירוט בנך, יחידך, אשר אהבת, לא נאמר בכדי לברר מיהו הנבחר. וגם לא בא לשלול את הנימוק הנגדי, לומר שלמרות כל אלו יעלהו לעולה. אלא אדרבה, כל אלו הם הסיבות החיוביות המגדילות ומרוממות את שגב רוממות הקרבת יצחק לקרבן עולה לה'.

ובזה נראה לבאר מה שהפרשה פותחת 'יהי אחר הדברים האלה', שצריך ביאור מה שייכות המסופר קודם למעשה העקידה. ועיין ברש"י מה שפירש בזה. אמנם לפי הנ"ל נראה, שהפסוק מתייחס לגירוש

לעולה' לא היתה מוטעית ביסודה, רק שהמצוה של 'אל תשלח ירך אל הנער' זה נעלם ממנו.

* * *

ויבאו אל המקום אשר אמר לו האלוקים ויבן שם אברהם את המזבח ויערוך את העצים ויעקוד את יצחק בנו וישם אותו על המזבח ממעל לעצים (כב, ט)

הנה בקרבנות, השחיטה אינה על המזבח אלא על ירך המזבח, ורק הזריקה והקטרת האימורים הם על המזבח, אולם ביצחק חשב אברהם לשחטו על המזבח, כמפורש בכתוב שאחרי שעקד אותו ושמנו על המזבח לקח את המאכלת במטרה לשחטו (ועיין מנחת חינוך מצוה קלב אות ו). ומבואר בזה שאם היה דין קרבן באדם היה צריך לשחטו דווקא על גבי המזבח. ונראה הביאור בזה, כי אילו היה נקרב אדם אזי העבודה העיקרית היתה השחיטה, ורק בבהמה עיקר העבודה הוא מקבלה ואילך, כי בבהמה העיקר הוא נתינת הדם.

[שכן באדם, עצם הפסקת החיים ונתינת הנשמה הוא ההתמסרות הנשגבה ביותר לגבוה. אולם בבהמה העבודה היא מה שיש בקרבן ביטוי וסמל לנתינת הנפש, אשר מתבטא בנתינת הדם, ככתוב - 'כי נפש הבשר בדם הוא' (ויקרא יז, יא). והבין].

ובזה יבואר הא דאיתא בגמרא (זבחים צז:): דילפינן דבעינן כלי שרת בעולה, ממאכלת שנאמר בעקידה. ונתקשו המפרשים דהרי שחיטה כשרה בור, וא"כ לכאורה לא בעינן בה כלי שרת. [והרמב"ם כתב (הלכות מעשה הקרבנות פ"ד ה"ז) שלכתחילה אין שוחטין את הזבחים אלא בסכין מכלי שרת, אולם בדיעבד אם שחט בכל דבר ששוחטין כשרין, ועיין שיטה מקובצת זבחים מז: אות ט].

אולם לפי דברינו הרי כאן בעקידת יצחק אכן היתה השחיטה עיקר העבודה, כי כלפי אדם עצם נטילת החיים היא מהות ההקרבה לגבוה, מה שאין כן בבהמה עיקר העבודה היא נתינת הדם על גבי המזבח.

הנה כי כן, בבהמה עיקר העבודה היא נתינת הדם לגבוה, ולכן השחיטה כשרה בור, ומשום כך השחיטה נעשית בצד המזבח, אבל בקרבן אדם עיקר העבודה היתה צריכה להיות השחיטה, והיה צריך לעשותו דווקא על גבי המזבח ועל ידי כהן'.

ואכן מצינו שהקב"ה הסמיך את אברהם לכהונה, כדאיתא בגמרא (נדרים לב:).

* * *

וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו (כב, י)

איתא בספרים ('אוהב ישראל', 'דברי מנחם' להרה"ק מרימנוב, וב'שם משמאל' בשם הרה"ק מקאצק) שלכאורה הא דכתיב 'וישלח אברהם את ידו' הוא מיותר, ולא היה צריך לכתוב רק 'ויקח את המאכלת'. ועוד תמוה מה שייך לשון שליחות לגבי ידו של האדם עצמו. ופירושו שמכיון שכל העשיות של אברהם אבינו עליו השלום היו בלתי לה' לבדו, ובזה נתקדשו כל רמ"ח איבריו להיחלץ ולהודור ולעשות מאליהם המעשים שהם רצון ה', והנה כאשר רצה אאע"ה לשחוט את יצחק בנו, אשר באמת זה לא היה רצון הבורא רק להעלותו ולא לשחטו, לא נזדרזה ידו ונעשתה כבידה ועצלנית, ולכן היה צריך אברהם לכופף את ידו לעשות שליחותו, וזהו 'וישלח את ידו'.

ונראה לבאר על דרך זה לפי פשוטו, שסגנון זה 'וישלח אברהם את ידו' אכן בא להורות את הקושי העצום במעשה זה של שחיטת בנו, שהיה צריך

1. והנה הקשו האחרונים (עיין חנוכת התורה) איך בא אברהם להקריב את יצחק לעולה, והרי מיד כשישחטנו יהיה אונן, ויהיה פסול לעבודה. ובפרקי דר"א (פרק ל, וכן איתא בב"ר מו, ה ובילקו"ש רמז קא) אמרו דאברהם אבינו בעקידה היה ככהן גדול, וכתב ה'זית רענן' על הילקוט שם (אות שצח), דהא דקאמר דהוי ככה"ג הוא משום קושיא זו כי איך יקריב הא יהיה נעשה אונן ע"י שחיטת יצחק, ולכן קאמר דהוי ככה"ג דעובד אונן.

ויש שתיצרו (עיין 'מקור ברוך' (חלק א סימן ה) שתמה בזה על דברי הזית רענן הנ"ל). על פי מה דאיתא ביומא יג: (לפי שיטת רש"י) שגם כהן הדייט אם התחיל יגמור, וכיון שהתחיל לשחטו היה יכול לגמור ההקרבה, אלא שעל זה הקשו (עיין צפנת פענח) שהרי השחיטה אינה עבודה ולא נחשב כהתחיל. אמנם לפי דברינו הרי בקרבן אדם השחיטה היא עיקר העבודה, ולכן נחשב כהתחיל והיה יכול לגמור.

2. וכמו שמצינו אצל דוד המלך ע"ה שדרשו עליו חז"ל בפסוק - 'חשבתיו דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך' (תהלים קיט) אמר דוד רבש"ע בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות הה"ד ואשיבה רגלי אל עדותיך' (ויק"ר לה, א).

רגשותיו והשליט את רצונו ושש לעשות רצון קונו, וכמו שמתואר במדרשים ובפיוטים שירדו עיניו דמעות. וכלשון התפילה 'ותראה לפניך עקידה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח, וכבש רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם'. וזה המשמעות של 'וישלח אברהם את ידו', כלומר שלרוב רחמיו על בנו היה צריך לכוף את עצמו לעשות רצון קונו.

לכפות את עצמו לזה. כלומר שהכתוב בא להדגיש את עוצם הניסיון של אברהם, אשר בכל זאת עמד בזה. ואף שבוודאי היה אברהם מלא שמחה ועוז על עשותו את רצון קונו, אך משום כך לא אטם את רגשי רחמיו והפך לאכזר על בנו, אלא אדרבה מעשה העקידה היה מתוך שהיה לבו הומה ומלא רחמים וצער והרגיש את משמעות הדבר במלואו, ובכל זאת התגבר על

היכל השבת

נתעלה וישב על כסא כבודו

כסא מלכותו וכסא כבודו

(ישעיה ו, א-ג). שזה בחינת כסא כבודו, והשרפים העומדים ממעל לו ורואים את קדושתו, אומרים קדוש.

והנה בימות החול רואים את טובו וחסדו מעשיו ונוראותיו, בחינת כסא מלכותו. אבל בשבת קודש משיגים כביכול את הקב"ה בעצמו, כלומר שהקב"ה מראה גם את עצמותו רוממותו וקדושתו, וצורת העבודה ביום זה הוא גם בדרך של התבוננות בעצם קדושתו.

כי כל ששת ימי המעשה שבהם עסק הקב"ה במלאכת הבריאה, הרי גם הדרך להתבונן ולהשיג בו, הוא על ידי ראיית מעשיו חכמתו וגבורותיו ונפלאותיו, וסגולת ימים אלו מוכשרת להשגה בבחינה זו. אולם ביום השבת אשר שבת מכל מלאכתו, וקידשו לשמו שיהיה מיוחד לו ולכבודו, אזי הראה את כבוד עצמותו וקדושתו, ומשום כך תמיד ביום השבת ניתן לראותו ולהשיג בו מצד עצמותו וקדושתו, והוא מסגולת יום זה לזכות להשיג בבחינה נעלית זו.

בשבת ישראל אומרים קדושה

ואיתא בתוספות - 'מכנף הארץ זמירות שמענו - כתוב בתשובת הגאונים, שאין בני א"י אומרים קדושה אלא בשבת, דכתיב (ישעיה ו) גבי חיות, שש כנפים לאחד, וכל כנף הוא אומר שירה אחת ביום, בששת ימי החול, וכשיגיע שבת אומרים החיות לפני המקום, רבש"ע אין לנו עוד כנף, והקב"ה משיב להם יש לי עוד כנף אחד שאומר לפני שירה, שנאמר מכנף הארץ זמירות שמענו' (סנהדרין דף לז: תוד"ה מכנף).

והיינו שבימות החול רק השרפים דכתיב בהו - 'שרפים עומדים ממעל לו' (ישעיה ו), מכיון שהם קרובים אל ה' ומחמת קירבתם הם יכולים כביכול לראותו ולהשיג את קדושתו ועצמותו יתברך, ולכן

"לא-ל אשר שבת מכל המעשים, ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו". ישב על 'כסא כבודו', היינו שמופיע ומראה את כבודו יתברך שמו. כלומר שמאחר שיום השבת קידשו ה' לשמו ושבת בו מכל המעשים וייחדו עבור כבודו, משום כך נתן ביום הזה סגולה וכוה, אפשרות ורשות, להשיג ולראות בו את גדולתו של הקב"ה כביכול מצד עצמותו, להשכיל ולהשיג רוממות קדושתו.

כי הנה יש שני בחינות של כסא ה', 'כסא מלכותו', ו'כסא כבודו'. 'כסא מלכותו', היינו מה שהוא מלך על העולם להנהיגו, וזה בחינת ימות החול, שניכרת מציאותו בעולם, על ידי שהוא מלך על כל המעשים, ומנהיג אותם בגבורתו ובחכמתו - ה' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה' (תהילים קג, ט).

ובחינה זו של 'כסא' היא שנאמרה לגבי יום השישי, וכמו שאומרים בשיר של יום השישי - ה' מלך גאות לבש וגו' נכון כסאך מאז מעולם אתה' (תהילים קג). ואמרו חז"ל - 'בששי היו אומרים ה' מלך גאות לבש, על שם שגמר מלאכתו ומלך עליהן' (ראש השנה לא). כלומר כשגמר מלאכת הבריאה אזי החל להנהיג אותה כמלך, וזה הכוונה שישב על כסא מלכותו, כלומר שמתכבד ומתפאר בעולמו מצד הנהגת העולם שברא אותו ומנהיגו.

אבל בשבת נתעלה וישב על 'כסא כבודו', כלומר שניתן להכיר אותו גם מצד עצם מציאותו, שמראה את כבודו ית"ש, לא רק את מלכותו, אלא - נתעלה וישב על 'כסא כבודו'. וכענין שנאמר במחזה שראה ישעיה - 'ואראה את ה' וישב על כסא רם ונשא וגו' שרפים עומדים ממעל לו וגו' וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו'

הם מעריצים ואומרים - 'קדוש קדוש קדוש ה' צבא- ות' (שם). אכן ביום השבת, כאמור, הקב"ה מראה את כבודו לעם ישראל, וזוכים כביכול לראות את הקב"ה גם מצד עצם מציאותו קדושתו ורוממותו. ואז משוררים עם ישראל ואומרים 'קדוש', כמו השרפים.

השגה מצד פעולותיו ומצד עצמו יתברך

וכבר ביארנו במקו"א (ראה בארוכה בספר 'בן מלך - ספירת העומר וחג השבועות' - שער ב מאמר ד). ששני בחינות אלו 'כסא כבודו' ו'כסא מלכותו'. הם נקראים בספרי הסוד בחינות 'גופא דמלכא' ו'לבושין דמלכא'. כלומר, כי יש שני בחינות השגה בהקב"ה.

ההשגה הראשונה היא מצד גודל מעשיו ועומק חכמתו ונפלאותיו, התאמתם ודיוקם, אשר עין אנוש לא תשבע ולא תגיע לחקר פשרם. והוא השגת ימות החול, והוא בחינת 'כסא מלכותו', ובחינת 'לבושין דמלכא'.

אכן השגת יום השבת, הוא בבחינה יותר נעלית, שמשגי במציאות הקב"ה עצמו וקדושתו, כלומר ההבנה שהוא מחוייב המציאות, וכל המציאות נמשכת ממנו יתברך, ואין מציאות אמיתית אלא הוא, ושכל המציאות היא רק מציאותו יתברך. וענין זה הוא נפלא ונעלם מכל רעיון, הן מהו מהותו, ומהו סוג מציאות זו שהיא מחוייבת המציאות, - לית מחשבה תפיסא ביה. וגם נפלאה מאיתנו הידיעה כיצד נמשך ממנו המציאות המורגשת בחוש, אשר נראית כמציאות לעצמה, ובאמת אין שום מציאות מלבד מציאותו ית"ש - לית אתר פנוי מיניה.

ואף שענין זה הוא נפלא ונשגב מאתנו, אשר זה פירוש 'קדוש קדוש קדוש ה' צבא-ות', אכן בשבת משיג עצם פלא דבר זה על אמיתתו איך שהוא נפלא ובלתי נתפס, ומבין בשכלו איך הוא נשגב ובלתי מושג. בחינת 'תכלית הידיעה שנדע אשר לא נדע' ועומד בהשתאות עד כדי איבוד עשתונות. והשגות אלו הם בחינת 'כסא כבודו', ובחינת 'גופא דמלכא'. כלומר שזו ידיעה בעצם מהותו, ביחס לידיעתו מתוך פעולותיו שהם רק בחינת לבושים דמלכא.

יחודא עילאה ויחודא תתאה

שני חלקי השגות אלו בה' - מצד עצמו, ומצד פעולותיו, מכונים בזוהר 'יחודא דלעילא' ו'יחודא

דלתתא' (ח"א יח): ומתבאר בדברינו כאן שבימות החול עיקר ההשגה הוא ב'יחודא דלתתא' ויום השבת הוא יום של השגה ב'יחודא דלעילא'.

כלומר זה שה' ית"ש הוא הבורא והמנהיג היחיד והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, היינו 'יחודא תתאה'. אמנם זה שכל המציאות היא אורו של הקב"ה והוא יחיד ואין בלתו שום דבר היינו 'יחודא עילאה'.

וביארנו קצת ענין השגות נשגבות אלו במאמר הנ"ל. עיין שם מה שהובא בזה מדברי ספר ה'תניא' בשער היחוד והאמונה (פרקים ו' ז') וספר 'נפש החיים' שער ג' (פ"ב ופ"ח ואילך) ומרבי צדוק הכהן מלובלין בספר הזכרונות (אות ג') שביארו יסודות אלו, אשר מרוממים את ההשגה להאדם אשר נפשו אוותה ונאמנה את א-ל רוחו לידע מציאות העניינים הנשגבים הללו. ואין צורך לחזור ולהעתיק כל דבריהם, אך נציין כאן רק תמצית דבריהם, מהו בחינת 'יחודא עילאה'.

'איך השי"ת רוכב על כל הנבראים כולם גם אחר שנברא העולם, כקודם. וזה יחוד הנקרא בזוהר יחודא עילאה ר"ל מצד ההתעלות הכל לאלוקות גמור שהשגתו הגמורה אינו אלא לנביאים כיחזקאל והדומה' (ספר הזכרונות לרבי צדוק הכהן אות ג').

'ואין עוד מלבדו יתברך, ממש שום דבר כלל בכל העולמות מהעליון שבעליונים עד התהום התחתון שבתהומות הארץ, עד שתוכל לומר שאין כאן שום נברא ועולם כלל, רק הכל מלא עצמות אחדות הפשוט יתברך שמו' (נפש החיים שער ג' פ"ב).

והנה ביארנו שם שבענין זה היה עומק שורש הויכוח בין שיטת הבעש"ט ובית מדרשו לשיטת הגר"א ותלמידיו, באיזה מידה ראוי לעסוק בסוד נשגב זה. ועל פי האמור נתבאר שיום השבת הוא הזמן הראוי להשגת 'יחודא עילאה', כיון שיום זה קבעו הקב"ה לכבודו, על כן קידשו שיהיה יום זה מסוגל להשגת שמו יתברך מצד עצם מציאותו של הקב"ה ולא רק מצד מעשיו. ואילו ימות החול שבהם ברא ה' ועשה את מעשיו בבריא, אף הם עשויים להעמיק את ההשגה בה' על ידי התבוננות בריבוי המעשים ופעולות ה' בבריאת העולם ובהנהגת המעשים כולם, שהוא בחינת 'יחודא תתאה'.

כי קרוב אליך הדבר מאד

ונאחז בהם להלהיב עצמו בכח הדמיון אשר מתפעל מביטויים בלתי מובנים העושים רושם של גבוהה גבוהה.

אין נכון להתרגש ממושגים בלתי נתפסים

ויש רבים שנשתבשו בזה, ומדמים שלהגיע להתרגשות מהקב"ה נצרך לזה איזה מושגים בלתי נתפסים וביטויים מסויימים, כגון מושגים מתורת הקבלה ולשונות עמומים בארמית. והנה האמת היא שההתרגשות מסוג זה אינה רגש אמיתי וגם אין לה קיום. וכשרואה שעבודתו אינה נושאת פרי ונשאר חסר רגש ולב, מחליט בלבו שזה שייך רק לבעלי מדריגה מיוחדים שהוא לא זכה לכך ותולה את החסרון בעצמו, ונגרם לו מפח נפש שאחרי כל יגיעתו לא הגיע לכלום ונופל ברוחו. והנה באמת הוא שייך למעלות רמות אלא שלא השכיל להלוך בתום בתחום השגתו.

ומי שמתחיל מיד עם מושגים רמים המובאים בספרים, כאשר עדיין אין הוא מבין אותם ונכנס לדמיון מעורפל של רוממות. אזי אחד התוצאות השליליות ממצב זה הוא שמחליט בדעתו שעניינים אלו אין מוכרחים להיות מתאימים עם השכל, וממילא עלול לבוא לכל מיני הבלים ואמונות תפלות בחינת 'פתי מאמין לכל דבר'.

שטחיות ורדידות בענייני דעת ועבודה

ובאמת זה אחד מהביטויים של חולשה כללית הרווחת אצל אנשים, שלפעמים מסתפקים במועט בענייני דעת, דהיינו בהבנה קלושה ורדודה, שהאדם יודע לומר כמה דברי הסבר שטחיים, או שמבליח אצלו איזה ברק וצננוץ ודי לו בזה, ומפתה עצמו שכבר הבין. [וזה מכשול גדול גם בלימוד התורה]. ודבר זה הוא הרס נורא לכל עבודת ה', ולכללות חיי האדם.

הדרך לכל חובות הלב על ידי התבוננות פשוטה

והדרך הנכונה היא להתחיל מהתבוננות פשוטה באופן זעיר הקרוב אל לבו ונתפס בדעתו, ולפורטה לפרטים, שאז יותר נקל לבוא לידי התפעלות. כגון שיתאר לעצמו אילו היה מכיר אדם חכם מחוכם אשר הקים עיר שלימה בעצמו ברוב חכמתו ותושייתו, כמה היה מתפעל ממנו. וכך ימשיך בהתבוננותו,

מצוות עבודת הלבבות חובת הכלל

מצוות עשה של אהבת ה', יראת הרוממות, ודביקות בה', הם מצוות המפורשות בתורה כמה פעמים, והריהם מצוות שכל בר ישראל חייב בהם. ויש טועים לחשוב שהם מדריגות רמות השייכות רק לצדיקים ותלמידי חכמים באים בימים. והסיבה להרגשה זו, היא משום שמצוות אלו הם חובת הלב והרגש, והאדם מדמה שאינו מסוגל להגיע לידי רגשות אלו.

ויש לדעת שאין הכוונה במצוות אלו דווקא להשגות רמות ומחשבות עמוקות הידועות רק לבעלי המחקר ומארי דרוין, שאין הם בגדר החוב המוטל על כל אחד, אלא המדובר הוא בדברים השווים לכל נפש וכמובן שכל אחד ואחד לפום רום דרגתו בידו לקיים מצוות אלו בצורה יותר מובחרת ויותר נעלית.

ההתייחסות והרגשות כלפי הקב"ה במחשבות רגילות

והדרך לקיום המצוות האלו הוא להתבונן ולחשוב בדברים פשוטים ומחשבות רגילות באופן הקרוב אל הלב, לשים לבו למראה הגדול הזה, שמתוך ראיית המציאות סביבו יראה את גדולת הבורא ועוצם כוחו וטובו וחכמתו עד אין חקר. ובכל עת לחזור ולחשוב ולהתבונן בדבר.

ואחד הסיבות המונעות את האדם מלבוא לידי רגשות אמיתיים מתוך ידיעות אלו של הקב"ה וענייניו, שיש אנשים היוצרים לעצמם מערכת מחשבה נפרדת ומיוחדת לצורך עבודת ה', שונה מצורת החשיבה הרגילה שלו, וכשבא לחשוב מחשבות בענייני עבודת ה' נכנס לסוג מסויים של קו מחשבה אשר מנותק מהמציאות, ואין מפעיל את כח מחשבתו ושכלו הרגיל והטבעי אשר עמו הוא חושב על כל ענייניו, אלא מייחד לעצמו סוג מחשבה מסויים לעניינים אלו, ומחשבתו משתמשת במושגים רחוקים נשגבים ובלתי מוחשים שאין לו בהם שום תפיסה והבנה. ועוד מדמה שזה חשיבות ומעלה לעבודת ה', שיש לו סגנון מחשבה מיוחד עבור המצוות והעבודה.

ויתכן שמדמה בנפשו שיהיה פגם באמונתו, אם יחשוב על הקב"ה והתורה וכל עניניהם באותם שכל ומחשבה הטבעיים והרגילים. ובאמת אין זה אלא מערכת של ביטויים וחקיקיים שקלט פה ושם,

ונפלאות ממנו, ושימוש בביטויים מרוממים וגבוהים וכדומה.

אולם יש גם מדרגות בסיסיות של התפעלות הנפש ורגשות קודש שניתנות להשיג לכל אחד, אם יכוון לבו במחשבות רגילות ופשוטות כדרכו של עולם, ויתבונן כפי דרגתו בגדולת ה' ורוב טובותיו עם הנבראים, והיחס החביב והמיוחד של הקב"ה עם כנסת ישראל, והתפקיד הרם שקבלנו על עצמינו, וכדומה. וגם אם לא יבוא על ידי התבוננות זו לסערות נפש נשגבות, אבל ודאי יגיע בזה להתחזק ולהתרגש ולעבוד את ה' מתוך לב ורגש אמיתי. ומדי פעם יחדש מחשבותיו והתבוננותו ויעורר בעצמו רגשות קודש רעננים, ולא יניח ליצר להרדים את חושי ולהקהות את רגשותיו, ונמצא תמיד מלא חיות ודבוק בעבודת ה' בחינת - 'ואתם הדבקים בה' אלוֹקֵיכֶם חיים כולכם היום'.

אם היה מכיר מי שיצר את העיר שדר בה וברא את ההרים סביבה וכל הרחובות והבתים, וכאשר נתבונן שאותו אחד גם יצר וברא את כל תושבי העיר וכל צרכיהם ומלבושיהם וחפציהם ומאכליהם וכליהם, הרי היינו מגיעים לידי עוצמה כה רבה של הרגשים אשר לא נוכל להכילם.

והנה הקב"ה הרי ברא את כל העולם. ובנוסף לזה גם מנהיג הכל וקובע כל מידה של קורת רוח והפכה, לכל בריה, בכל רגע, וגם יודע הכל וצופה כל הנסתרות, ואילו היה זה אדם מסויים בעולם היינו מרגישים באופן טבעי רגשות התפעלות עצומים. ובעצם זה אותו סוג רגש והתפעלות, אלא שהוא מוכפל פי כמה רבבות אלפים עד לאין שיעור, ואל לנו לאבד משום כך גם את מידת ההתפעלות שאנו מסוגלים לה.

ואכן הדבר קצת רחוק מליבנו, גם משום שאין בכוחנו לתאר ולהשיג את מהותו של הקב"ה דלית מחשבה תפיסא ביה כלל. אמנם המצוה היא שלמרות זאת כן מוטל עלינו להתייחס ברגשותינו אל הקב"ה באופן זה, כאילו היה דבר מושג, ומתוך כך לבוא לרגשות התפעלות והערצה. ופשוטות של ה' היא ההתחלה והראשית, ורק על גביה ניתן לבוא לכלל המעלות וההשגות העמוקות והרמות.

מדרגות הצדיקים, והעבודה השייכת לכל אחד

ובודאי שיש מדרגות גבוהות ורמות ונשאות, והם מנת חלקם של הצדיקים שלכם בלבם נרגש ותוסס ושאגה להם בלבם מרוב אהבת ה' ויראתו, בדומה למי שעבר עליו חוויה מסעירת נפש שאינה מרפה ממנו ואינו חדל לחשוב עליה, וכמו כן היא מידת הצדיקים שמתפעלים בכל עת מגדולת ה' ואין שוקטים, עד שהם צריכים להתאמץ בכדי להסתיר את סערת הנפש שמתחוללת בקרבם. ובכתביהם ותורתם ניתן לפעמים לגלות הד וביטוי לסערה זו, אף שטרחו להצניעה ולהסתירה. והנה אלו שזכו למדרגות הרמות הללו היינו משום טהרת לבם וזיכוך נפשם וצירוף כליותם, וגם הוא שפע ממרום בבחינת שכר וגמול על נאמנותם ודביקותם בה', ולא יועיל לזה שום תחליף מלאכותי של הליכה בגדולות

חשן תשפ"א

ברכת מזל טוב

מקרב לב אנו משגרים את ברכתינו המאליפות, למעלת כבוד האי גברא רבה וקיריא, מחשובי אברכי קהילתנו, איש חמודות ורב תבונות, מתומכי מכונו, מרבה פעלים לתורה ועבודה, הפועל רבות ונצורות למכון כתבי בן מלך

שניאור קלפהולץ שליט"א

הרה"ח רבי אשר ליבו פתוח וער לכל פעולות 'מכון כתבי בן מלך' ואתו עמו נות ביתו החשובה תחי' תומכת נאמנה בכל מפעלות הקודש לרגל הולדת בתו למזל טוב בשעתו"מ

יהי רצון שיזכו הוא ומשפחתו לרוות ממנה רוב נחת דקדושה לתפארת המשפחה הנכבדה וזכות החוקת והעמדת התורה תעמוד לכם להתברך בכל הברכות האמורות בתורה וימלא ה' כל משאלות לבכם לטובה ולברכה אמן

בהוקרה והערכה
העורכים: המגידים ההנהלה

חסון תשפ"ג

הודעה חשובה

עם הופעתו בשעה טובה של הכרך החדש ספר

דברים חלק א'

וקטלוג אוצר קלטות בן מלך

בימים אלו הופצו הספרים בין בתי המדרש לעיון הלומדים ומבקשי ה'

'בן מלך' - להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות

כמו כן ניתן להצטרף לקבלת עלון "אוצרות בן מלך" שיוצא לאור מידי שבוע בכתובת המייל: mechonbenmelech@gmail.com

המעוניינים לתרום את הוצאות הגיליון לזיכוי הרבים, נא לפנות ל-054-8422488 או למייל mechonbenmelech@gmail.com